

Wyrok z dnia 9 grudnia 2004 r.

I PK 100/04

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego oddalający skargę zarządu powiatu na rozstrzygnięcie nadzorcze wojewody, stwierdzające nieważność odwołania dyrektora szkoły, nie dotyczy stron stosunku pracy (nauczyciela i szkoły) i nie prowadzi do nieważności odwołania nauczyciela ze stanowiska kierowniczego jako czynności modyfikującej treść stosunku pracy.

Przewodniczący SSN Teresa Flemming-Kulesza (sprawozdawca), Sędziowie SN: Zbigniew Hajn, Zbigniew Myszka.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 grudnia 2004 r. sprawy z powództwa Ryszarda Sławomira S. przeciwko Zespołowi Szkół w B.P. o dodatek funkcyjny, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Olsztynie z dnia 15 stycznia 2004 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Sąd Rejonowy w Ełku wyrokiem z dnia 27 października 2003 r. oddalił powództwo Ryszarda Sławomira S. przeciwko Zespołowi Szkół w B.P. o zapłatę dodatku funkcyjnego po 500 zł miesięcznie za okres od 1 lipca 2001 r. do 31 sierpnia 2003 r.

Sąd ten ustalił, że powód jest zatrudniony w pozwanym Zespole Szkół (poprzednio był to Zespół Szkół Rolniczych) od 14 września 1987 r. Wojewoda S. powierzył mu z dniem 1 września 1998 r. pełnienie obowiązków dyrektora, a z dniem 1 listopada 1998 r. powód został powołany na stanowisko dyrektora na okres 5 lat. Uchwałą Zarządu Powiatu w P. Ryszard S. został odwołany z pełnionej funkcji z dniem 30 czerwca 2001 r. bez wypowiedzenia, na podstawie art.38 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Rozstrzygnięciem nadzorczym z dnia 21 sierpnia 2001 r. Wojewoda W.-M. działając na podstawie art.79 ust. 1 ustawy o sa-

morządzie powiatowym, stwierdził nieważność tej uchwały Zarządu Powiatu. Zarząd Powiatu zaskarżył decyzję Wojewody do Naczelnego Sądu Administracyjnego, który wyrokiem z dnia 19 lutego 2002 r. oddalił skargę.

W trakcie postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym Zarząd Powiatu ogłosił konkurs na stanowisko dyrektora pozwanego Zespołu Szkół i obsadził to stanowisko. Sąd za nieistotne uznał przyczyny odwołania powoda i nie rozważał zasadności stawianych mu zarzutów, gdyż uznał, że kwestie te zostały rozstrzygnięte w postępowaniu administracyjnym. Jako bezsporne potraktował odwołanie powoda z naruszeniem art. 38 ustawy o systemie oświaty. Sąd Rejonowy odwołał się do orzeczeń Sądu Najwyższego i stwierdził, że powodowi jako nauczycielowi mianowanemu odwołanemu z funkcji dyrektora szkoły z naruszeniem art. 38 ust. 2 ustawy przysługuje wyłącznie odszkodowanie obejmujące dodatek funkcyjny za czas, do upływu którego pełnienie funkcji miało trwać, nie więcej jednak niż za trzy miesiące. Pozwany wypłacił powodowi odszkodowanie w tej wysokości, jednakże powód nie przyjął go.

Powód wniósł apelację od tego wyroku, a Sąd Okręgowy w Olsztynie oddalił ją wyrokiem z dnia 15 stycznia 2004 r. Sąd drugiej instancji podzielił pogląd Sądu Rejonowego co do tego, że powodowi przysługuje wyłącznie roszczenie o odszkodowanie w wysokości dodatku funkcyjnego za okres trzech miesięcy. Powód potwierdził, że pracodawca wypłacił mu odszkodowanie w takiej wysokości, a nie jest istotne - w ocenie Sądu - czy przyjął je. Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody wywarło skutki w sferze prawa administracyjnego. Natomiast odwołanie powoda z funkcji, mimo że wadliwe, wywarło skutki w sferze prawa pracy. Powód nie może domagać się wypłaty dodatku funkcyjnego, skoro nie pełnił obowiązków dyrektora szkoły.

Powód wniósł kasację od wyroku Sądu Okręgowego, podnosząc zarzut naruszenia art. 38 pkt 2 ustawy o systemie oświaty przez błędne jego zastosowanie „gdy tymczasem, w świetle wyroku NSA z 8 listopada 2000 r., II SA 2070/00 (Prawo Pracy 2001/3/34), powód nie został odwołany ze stanowiska dyrektora, a co za tym idzie rozważanie okoliczności odwołania i opieranie się na art. 38 pkt 2 wskazanej ustawy jest bezprzedmiotowe”. Podniósł ponadto zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. przez dowolną a nie swobodną ocenę dowodów, wyrażającą się w tym, że Sąd pominął zarzut powoda co do skutków rozstrzygnięcia nadzorczego wojewody, w świetle którego powód nie może traktowany być jako osoba odwołana ze stanowiska, „a co za

tym idzie zachodzi wątpliwość, czy wyrok SN z dnia 09.05.1997 r.” ma zastosowanie, albowiem dotyczy dyrektora odwołanego z naruszeniem prawa.

Kasacja zawiera wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego w Ełku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Ełku.

W uzasadnieniu kasacji podnosi się, że korzystne dla powoda rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody w zakresie prawnoadministracyjnym rodzi skutki *ex tunc*, a co za tym idzie uchwała o odwołaniu powoda ze stanowiska dyrektora szkoły i akty prawne będące jej konsekwencją są eliminowane z obrotu prawnego. Powód nie został odwołany ze stanowiska dyrektora z naruszeniem art. 38 pkt 2 ustawy o systemie oświaty, gdyż w obrocie prawnym nie istnieje uchwała, która by ten przepis naruszała. Nowopowołany dyrektor wykonywał pracę bez koniecznego do tego powołania, albowiem uchwała o jego powołaniu jako następstwo odwołania powoda została wyeliminowana z obrotu prawnego, a co za tym idzie straciła moc. Zdaniem powoda, pozostaje on w stosunku pracy na podstawie powołania, gdyż decyzja o powołaniu go na stanowisko dyrektora obowiązywała do czasu upływu kadencji. Pozostawał on - jak twierdzi - przez cały czas w gotowości do pełnienia funkcji dyrektora. „Jasnym jest zatem, iż powodowi do czasu wygaśnięcia stosunku pracy na podstawie powołania przysługuje dodatek funkcyjny w wysokości 500 zł miesięcznie”.

Strona pozwana wniosła o odmowę przyjęcia kasacji do rozpoznania, a w przypadku przyjęcia jej do rozpoznania - o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Rozważania trzeba rozpocząć od przypomnienia, że Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację w granicach jej podstaw, które wyznaczone są przez podniesione zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego i procesowego. Niemożliwe jest wykroczenie poza granice kasacji, co sprawia, że nie wszystkie problemy wyłaniające się na tle rozpoznawanej sprawy mogą być przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego.

Podniesione w kasacji zarzuty są bezpodstawne. Przepis art. 38 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (jednolity tekst: Dz.U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 ze zm.) w dacie odwołania powoda stanowił, że w przypadkach szczególnie uzasadnionych, organ, który powierzył nauczycielowi stanowisko kierownicze może

odwołać nauczyciela ze stanowiska kierowniczego w czasie roku szkolnego bez wypowiedzenia. Z przepisu tego wynika kompetencja organu oraz przesłanki odwołania ze stanowiska, nie dotyczy on wcale uprawnienia do dodatku funkcyjnego, o który toczył się spór. Nie może być mowy o naruszeniu tego przepisu ani o naruszeniu art. 233 § 1 k.p.c. w sytuacji, gdy stan faktyczny nie był sporny, a Sąd Okręgowy ustalił, że powód został odwołany ze stanowiska kierowniczego z naruszeniem art. 38. Powód przedstawia w kasacji konstrukcję nieistniejącego odwołania ze stanowiska dyrektora, polemizując z przyjętą w zaskarżonym wyroku koncepcją wadliwej (niezgodnej z prawem) zmiany w treści stosunku pracy powoda. Koncepcja prezentowana w kasacji nie ma oparcia w jej podstawach. Nie może ona być zaaprobowana. Nie da się obronić tezy, że powód nie został odwołany i pełnił funkcję dyrektora do końca kadencji, a w każdym razie był gotów, w rozumieniu przepisów o wynagrodzeniu za pracę niewykonaną, do pracy na tym stanowisku. Uchwała o odwołaniu powoda była czynnością z zakresu prawa pracy, podjętą przez organ działający na rzecz pracodawcy, co w odniesieniu do pracowników na stanowiskach kierowniczych nie jest niczym niezwykłym. Czynność ta dotyczyła stosunków między powodem a jego pracodawcą i doprowadziła do modyfikacji stosunku pracy. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego nie dotyczył stron stosunku pracy i nie mógł rozstrzygać o tym stosunku, skoro sąd administracyjny nie rozstrzyga o stosunkach o naturze cywilnoprawnej (chyba, że zostałyby mu przekazane orzekanie o takich stosunkach, co miało na przykład miejsce w przypadku mianowanych urzędników państwowych). Zatem skutek wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego nie polega na nieważności odwołania powoda i powołania nowego dyrektora. W prawie pracy nie występuje sankcja nieważności w odniesieniu do czynności rozwiązujących stosunek pracy i - odpowiednio - trzeba przyjąć, że dotyczy to czynności modyfikujących warunki pracy i płacy. Konstrukcja czynności nieistniejących w prawie pracy nie dotyczy czynności wadliwych i niezgodnych z prawem. Przyjęcie nieważności odwołania powoda, a w konsekwencji nieważności powierzenia stanowiska dyrektora innej osobie, prowadziłyby do efektów niemożliwych do zaakceptowania. Trzeba by uznać, że szkoła miała dwóch dyrektorów lub że wszystkie czynności podjęte przez nowego dyrektora (cywilnoprawne, prawnopracownicze i inne jak np. polegające na podpisywaniu świadectw szkolnych) są nieważne. Dlatego Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym tę sprawę nie podziela poglądu wyrażonego w wyroku z dnia 3 grudnia 2003 r. (I PK 76/03, OSNAPiUS 2004 nr 21, poz. 361). Nie można w żadnym razie powiedzieć,

że przepis art. 38 pkt 2 (obecnie jest to przepis art. 38 ust. 1 pkt 2) nie dotyczy sytuacji powoda, skoro jest bezsporne, że na jego podstawie został odwołany, a Sąd ustalił, że doszło do jego naruszenia. Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. polega na nieporozumieniu. Stawiając ten zarzut powód domaga się ustalenia, że nie został odwołany w sensie prawnym, nie zaś faktycznym. Odwołanie miało bowiem bezspornie miejsce, spór dotyczy nie faktów, lecz konsekwencji prawnych wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Ponieważ obie podstawy kasacji okazały się nieusprawiedliwione podlegała ona oddaleniu na podstawie art. 393¹² k.p.c.

=====